

Městský úřad Rychnov nad Kněžnou

odbor školství, kultury, mládeže a tělovýchovy

Havlíčková 136, 516 01 Rychnov nad Kněžnou

Váš dopis zn.:

Ze dne: 7.5. 2015

Číslo jednací: **OŠKMT-15855/15-2478/2015/Cho**

Vyřizuje: Jiřina Chovančíková

Telefon: 494 509 153

E-mail: jirina.chovancikova@rychnov-city.cz

Fax: 494 534 440

Spis. zn.: 411.1 – A/10

Datum: **4. června 2015**

Účastník řízení:

- 1. Město Rokytnice v Orlických horách, IČO 00275301, náměstí Jindřicha Šimka č.p. 3, 517 61 Rokytnice v Orlických horách**
-

R O Z H O D N U T Í

Městský úřad Rychnov nad Kněžnou, odbor ŠKMT, jako věcně a místně příslušný prvoinstanční orgán státní památkové péče podle ustanovení § 29 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů a ve znění § 17 Vyhlášky Ministerstva vnitra ČR č. 388/2002 Sb., o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností, zahájil podle § 44 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, na základě písemné žádosti Města Rokytnice v Orlických horách, IČO 00275301, náměstí Jindřicha Šimka č.p. 3, 517 61 Rokytnice v Orlických horách, podané dne 7.5. 2015, správní řízení ve věci obnovy nemovité kulturní památky, zapsané v ústředním seznamu kulturních památek ČR r.č. 24489/6-2413 -

„Restaurování Mariánského sloupu na náměstí T.G. Masaryka v Rokytnici v Orlických horách - záměr“ na pozemkové parcele č. 952/6 v katastrálním území Rokytnice v Orlických horách.

Památku se nachází na území Městské památkové zóny Rokytnice v Orlických horách, prohlášené Vyhláškou Ministerstva kultury ČR č. 108/2003 Sb., o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu s účinností od 1.9. 2003.

obec
katastrální území
parcelní číslo
náměstí
název nemovitosti
rejstříkové číslo

**Rokytnice v Orlických horách
Rokytnice v Orlických horách
pozemková parcela č. 952/6
T.G. Masaryka
Mariánský sloup
24489/6-2413**

Správný orgán státní památkové péče vydává podle ustanovení § 14 odst. 6 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů v souladu s ustanovením § 68 a 69 zákona č. 500/2004 Sb., (správní řád) toto

z á v a z n é s t a n o v í s k o

Obnova uvedené kulturní památky zapsané do Ústředního seznamu kulturních památek ČR spočívá dle podané žádosti a předloženého restaurátorského záměru :

a) v restaurátorských pracích na kamenném Mariánském sloupu v Rokytnici v Orl. horách, jehož součástí je vlastní sloup s podstavcem, sochy sv. Václava, sv. Jana Nepomuckého a Panny Marie, dva andělci na římse podstavce a kamenná oblouková balustráda na čelní straně.

Záměr vypracoval 05/2015 restaurátor BcA. Jaroslav Vrbata, Generála Svobody č.p. 622, 533 51 Pardubice. Pro optické zjištění dochovaného stavu, provedení fotodokumentace a vytvoření návrhu na restaurátorské práce byla využita vysokozdvížná plošina.

Restaurátorské zásahy uvedené v žádosti:

Restaurátorské práce mají vycházet z dochovaného stavu kulturní památky a budou vedeny se snahou rekonstruovat pouze dožilé prvky a ostatní prvky restaurovat s minimem restitučních zásahů. Restaurátorské práce by tak měly především zajistit dochovaný stav památky a odstranit poškození. Socha Panny Marie bude demontována včetně zeměkoule a hlavičky, železný čep bude odvrtnut jádrovým vrtákem, kovové klínky pod hlavičkou budou odstraněny. Při zpětném osazení bude hlavička, zeměkoule a socha osazeny na nerezovou trubku a vápennou maltu nastavenou bílým cementem. Sochy svatého Václava, svatého Jana Nepomuckého a Panny Marie budou odvezeny do ateliéru, kde budou restaurovány. Sochy světců budou osazeny zpět na nerezové čepy a vápennou maltu.

- prekonsolidace, povrch kamene bude lokálně předzpevněn a nesoudržných místech konsolidantem na bázi organokřemičitanů, nesoudržné dochované barevné vrstvy budou prekonsolidovány roztokem Paraloid B 72,
- čištění, po vyvrácení prekonsolidace bude povrch kamene očištěn plachem tlakovou vodou, tmavý silikátový film bude ztenčen a zesvětlen mikrotryskáním, dožilé tmely a nefunkční spárování bude odstraněno opatrně dlátky, biologické napadení bude umrtveno chemickými prostředky (Porosan, Preventol), poté bude odstraněno tlakovou vodou a nekovovými kartáči, spodní části soch svatého Václava a svatého Jana Nepomuckého, bude-li to nutné, budou cyklicky odsolovány buničinovými zábaly, stupeň zasolení bude kontrolován,
- konsolidace, bude-li nutné, bude povrch kamene lokálně zpevněn konsolidantem na bázi organokřemičitanů,
- kovové prvky budou demontovány, pokud to bude možné, budou zrekonstruovány, povrch bude očištěn tryskáním a opatřen základním a dvěma vrchními nátěry, chybějící prvky budou vyrobeny z nerezavého materiálu, poté bude povrch pozlacen plátkovým zlatem na mixtionech, železné kramle a trny budou odstraněny a nahrazeny kopiemi z nerezavého kovu, povrch kramlí, který se pohledově uplatňuje, bude opatřen základním a vrchním nátěrem (antracitová černá),
- tmelení, doplnění chybějící hmoty, praskliny budou vyčištěny a injektovány vhodnou injektážní směsí (epoxidové pryskyřice, Polyester), poté budou plasticky retušovány do původního tvaru, silně narušená místa a místa s chybějící hmotou budou doplněna minerálním tmelem na bázi bílého cementu, tmelící hmota bude probarvena ve hmotě

- světlostálými minerálními pigmenty, struktura a barevnost tmelů bude odpovídat originálnímu materiálu, větší části (pravý andílek, části zeměkoule) budou doplněny sekanými kopiemi z přírodního materiálu, případně domodelovány v hlíně a doplněny výdusky. Rozsah doplňků bude konzultován se zástupci památkové péče, balustráda a stupně budou rozebrány, pod balustrádou bude vybudován betonový základ, poté budou osazeny zpět na vápennou maltu nastavenou bílým cementem, spárování bude provedeno měkčí vápennou maltou probarvenou ve hmotě světlostálými pigmenty, chybějící prvky mohou být rekonstruovány sekanými kopiemi z přírodního kamene, tvar bude navržen po dohodě se zástupci památkové péče a vlastníkem podle dochovaných fotografií a obrázků,
- barevné retuše, doplňovaná místa budou lokálně barevně retušována lazurními barvami, světlostálé pigmenty v pojivu,
 - hydrofobizace, povrch soch, podstavce a stupňů bude na exponovaných plochách opatřen hydrofobní úpravou,
 - veškerá nová zjištění a případné změny v technologii či materiálech budou konzultována se zástupcem památkové péče a vlastníka,
 - na závěr bude vyhotovena restaurátorská zpráva s fotodokumentací ve dvou kopiích a v elektronické podobě.

V souladu s ustanovením § 14 odst. 3 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s ustanovením § 68 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, **správní orgán rozhodl takto a provedení restaurátorských prací je přípustné při dodržení následujících podmínek:**

- 1. Bude proveden rozšířený restaurátorský průzkum, který bude sloužit jako podklad ke zpracování restaurátorského záměru. Tento průzkum se zaměří zejména na:**
 - mikrochemický průzkum obsahu vodorozpustných solí – odebrání dvou vzorků ze soklu a dvou vzorků na spodní části sochařské výzdoby,
 - mikrochemický průzkum a výskyt silikátových filmů a vápenných krust,
 - mikroskopický průzkum dochovaných barevných vrstev – stratigrafie,
 - vizuální průzkum dochovaného stavu kamene a jeho poškození s grafickým znázorněním,
 - stav základů provedením sond.
- 2. Součástí restaurátorského průzkumu a záměru budou užitě materiály, technologie a případný návrh nových základových konstrukcí.**
- 3. Výsledky průzkumu budou dokladovány v dílčí restaurátorské zprávě zpracované podle § 10, odstavce 4 provádějící vyhlášky č.66/1988 Sb. k zákonu o státní památkové péči č.20/1987 Sb.**
- 4. S výsledky rozšířeného průzkumu, s navrženými restaurátorskými postupy a technologiemi a s novými zjištěními budou seznámeni zástupci státní památkové péče (NPÚ ú.o.p. v Josefově, MěÚ v Rychnově nad Kněžnou) při šetření na místě, které po jejich obdržení svolá vlastník za účasti restaurátora (oznámit minimálně s týdenním předstihem).**
- 5. V dalším stupni pro vlastní realizaci všech prací na obnově kamenného díla bude vydáno samostatné rozhodnutí příslušného výkonného orgánu státní památkové péče. Bude předložena nová žádost o závazné stanovisko s přílohou zpracovaného restaurátorského záměru a zprávou restaurátorského průzkumu.**

6. Písemné vyjádření odborné organizace NPÚ ú.o.p. v Josefově a rozhodnutí výkonného orgánu státní památkové péče vlastník předloží provádějícímu restaurátorovi, který je spolu se zápisy z jednání, prohlídek a kolaudace zahrne do závěrečné restaurátorské dokumentace.

O d ů v o d n ě n í

Městský úřad, odbor ŠKMT, jako příslušný orgán státní památkové péče, provedl řízení k žádosti Města Rokytnice v Orlických horách, IČO 00275301, náměstí Jindřicha Šimka č.p. 3, 517 61 Rokytnice v Orlických horách, podané dne 7.5. 2015 o vydání závazného stanoviska k obnově nemovité kulturní památky a to k restaurování Mariánského sloupu s balustrádou na náměstí T.G. Masaryka v Rokytnici v Orlických horách. Pro zpracování restaurátorského záměru byla provedena vnější prohlídka, restaurátorský průzkum proveden nebyl. Až na základě rozšířeného restaurátorského průzkumu bude možné vyhodnotit výsledky, provést doplnění rozsahu restaurátorských prací a specifikaci navržených materiálů a technologií. Dle výpisu z katastru nemovitostí má žadatel právo vlastnické k pozemkové parcele č. 952/6 v katastrálním území Rokytnice v Orlických horách. Žadatel doložil čestné prohlášení o vlastnictví kamenného Mariánského sloupu.

Protože objekt se nachází na území Městské památkové zóny Rokytnice v Orlických horách, vyhlášené vyhláškou Ministerstva kultury ČR č. 108/2003 Sb., o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu s účinností od 1.9. 2003, bylo řízení vedeno dle příslušných platných právních předpisů a nařízení (ustanovení zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších zákonných úprav a doplňků a vyhlášky č. 66/1988 Sb. Dále dle ustanovení zákona č. 500/2004 Sb., správní řád a Listiny základních práv a svobod (čl. 35, odst. 3 „Při výkonu svých práv nikdo nesmí ohrožovat ani poškozovat životní prostředí, přírodní zdroje, druhové bohatství přírody a kulturní památky nad míru stanovenou zákonem“), která je součástí Ústavy České republiky a dále přihlédl k Úmluvě o ochraně architektonického dědictví evropy č. 73/2000 Sb.m.s.

V souladu s ustanovením § 14 odst. 6 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, bylo ve věci vydáno písemné vyjádření Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Josefově pod číslem jednacího NPÚ-362/35879/2015/Mch, vypracované Mgr. Pavlem Machem dne 21.5. 2015. Toto vyjádření je nezbytným podkladem pro vydání rozhodnutí a správnímu orgánu bylo doručeno dne 26.5. 2015. Je v něm konstatováno, že z hlediska zájmů památkové péče nemá NPÚ ú.o.p. v Josefově k předloženému projektu zásadních připomínek a že **práce uvedené v žádosti lze připravovat a provést při zohlednění následujících podmínek.**

- *Mariánský sloup stojící na náměstí v Rokytnici v Orlických horách je dokladem kvalitní kamenosochařské a uměleckořemeslné práce z roku 1777. Památku o celkové výšce cca 700 cm doplňuje na sloupu stojící Immaculata, po stranách při patce sloupu svatý Jan Nepomucký a svatý Václav. Čelní straně podstavce dominuje reliéfní znak Nostitz – Rieneck, v reliéfu vyvedený světec svatý Florián a dva letící andělé nesoucích v minulosti hvězdu. Před dřívkem se nachází kamenné balustrové oplocení.*

Popis kulturní památky:

Mariánský sloup je dokladem kvalitní kamenosochařské a uměleckořemeslné práce z roku 1777. Dílo se skládá z několika celků. Balustrového kamenného ohrazení při čelní straně podstavce, masivního postamentu se sochami svatým Janem Nepomuckým a svatým

Václavem, sloupem s patkou a hlavicí a sochou Immaculaty na oblacích. Balustrové kamenné oplocení je přiřčeno k bočním křídům postamentu. Čelní stranu vyplňují dva sloupky, mezi kterými je umístěna monumentální kartuše v kamenné ploše. Tu ukončuje architektonicky pojatá korunní římsička s konkávním prořutím po stranách a segmentovým ukončením na vrcholu. Balustry jsou vyhotoveny v podobě spletců.

Ohrazení se propojuje s postamentem skrze rokajový ornament přecházející v horní etáži do stylizované rokajové voluty. Mohutný postament dělí centrální obdélná předstouplá část a boční vpadnutá volutová křídla na tři architektonické celky. Na výrazný převýšený sokl s ustupujícími horními římsami dosedá dřív postamentu s volutovými křídly zdobenými jemnými rokajovými doplňky. Centrální částí dominuje rozměrná rokajová kartuš, ve spodní části s erbem rodiny Nostitz – Rieneck, nahoře pak se svatým Florianem v charakteristickém oděvu, s vědrem hasícím oheň v ruce. Nad touto scénou sedí na korunní vyložené profilované římsě postamentu dva letící andělé odění pouze v bederní roušku. Výrazným esovitým pohybem směřují k sobě, drží obláčky, na kterých byla v minulosti umístěna pětícípá hvězda, symbol svatého Jana Nepomuckého. Vrchní římsa volutových křídel tvoří základnu pro sochy světců, svatého Jana Nepomuckého a svatého Václava. Obě figury v mírně podživotní velikosti jsou ztvárněny v esovitých pohybech, s jednoduše skládanou draperií a s charakteristickými symboly (svatý Václav knížecí šat, korouhev s praporcem, štít, knížecí koruna, svatý Jan Nepomucký klerika, rocheta, almuze, knížecí kvadrátek, kříž s Ukřižovaným). Mírně entazovaný sloup s patkou a pseudokorintskou hlavicí je osazen sochou Immaculaty. Socha Panny Marie v esovitém prohnutí těla spíná ruce v úrovni prsou a kontemplativně hledí k nebi. Kolem hlavy s padajícími vlasy na ramena je umístěna svatozář s dvanácti hvězdami.

Současný stav výše uvedené kulturní památky je v zanedbaném stavu, který si vyžaduje realizaci kvalifikovaného restaurátorského zásahu.

Povrch kamene je celkově zanesen atmosférickými a jinými nečistotami, silikátovými i sádrovcovými krustami. Na mnoha místech jsou v důsledku koroze a následného úbytku hmoty kamene uvolněné doplňky z umělého kamene z předcházejících restaurátorských zásahů. Na památce se nachází další velké množství nevhodných doplňků a tmelů. Tmely jsou z velké části rozpraskané, rozvolněné nebo zcela chybí. Jednotlivé díly ve spodních etážích jsou rozvolněné. Železné prvky jsou ve velkém rozsahu zkorodované, atributy chybějí.

Doporučení odborné organizace:

1. Konkrétní metody čištění budou voleny dle charakteru povrchů s minimalizací rizika poškození původního povrchu: pomocí vodní páry (vodní pára – kombinace naměkčení nečistot a mechanického čištění) nebo buničinovými zábaly s vodou, lokální dočištění skalpely, mikrodlátky, mikropískováním měkkým abrazivem vhodným k typu využití horniny a druhu krusty. K lokálnímu dočištění, především zčernalých krust, bude užito chemického procesu pomocí buničinových obkladů s hydrogenuhličitánem amonným (sádrovcové krusty), hydrogenfluoridem amonným (silikátový film) s vhodnou koncentrací k typu horniny a krusty. V případě nedostatečného výsledku čištění budou odzkoušeny průmyslově vyráběné čistící pasty určené k restaurování. Zkoušky čištění dále prokážou možnosti rozsahu čistícího procesu, stejně jako případné komplikace a další nová zjištění ve vztahu k předpokládané přítomnosti cizorodých látek z předchozích zásahů (vodní sklo, fluáty, louhy) a tím spojené problematiky užití chemických čistících a přísad. Způsob a definitivní míra čištění bude před samotnou realizací konzultována a odsouhlasena zástupci státní památkové péče (NPÚ, MěÚ Rychnov nad Kněžnou).
2. V soklových partiích podstavce a spodních partiích sochy svatého Václava a svatého Jana Nepomuckého budou odebrány reprezentativní vzorky pro zjištění výše hydroskopického zasolení se zaměřením na nejrizikovější typy solí (chloridové, síranové, dusičnanové, min.

2 vzorky podstavec, 2 vzorky sochy). V případě nadměrného zasolení dojde k dostatečnému odsolení kamenného materiálu. Výsledky odsolování budou potvrzeny dalším měřením. Za dostatečné odsolení lze považovat takový stav, kdy jsou hodnoty síranů (%hm.) $\square$ 0,5 – 2,0, chloridů (%hm.) $\square$ 0,075 – 0,20, dusičnanů (%hm.) 0,1 – 0,25 (stupeň zasolení dle normy ČSN P 730610-2000). Výsledky odsolovacích prací budou laboratorně ověřeny.

3. Dekorativní prvky z obecných kovů budou repasovány, nebude realizováno očištění pomocí tryskání. Dekorativní prvky budou šetrně zbaveny korozních produktů (mechanicky jemnými kartáčky), bude aplikován bezoplachový odrezovač, inhibitor koroze, základní antikorozi barva na alkydové bázi (nátěr min 2 x) a příprava podkladů pod zlacení. Chybějící atributy budou analogicky doplněny tradičním uměleckořemeslným kovářským způsobem (ocel zpracovaná ručně v ohni, nikoliv za studena). Výtvarným a uměleckořemeslným zpracováním budou nově doplněné prvky korespondovat s originálem (druhá polovina 18. století, pozdní baroko, rokoko).
4. Odstraněny budou dožilé, plastické, rekonstrukční a opravné tmely a doplňky, které vykazují nepřiměřenou světlou a tmavou barevnost, odlišnou nasákavost a tvrdost vůči originálnímu kamennému materiálu stejně jako zkorodované kramle, spojky, spony, atp. Zkorodované materiály budou nahrazeny ocelovými nerezovými tak, aby jejich případné budoucí odstranění nepoškodilo originální kamenný materiál. Případné nové spojovací pohledové prvky (kramle a další spojiny), budou provedeny tradičním ručním kovářským způsobem (ocel zpracovaná v ohni, nikoli za studena). Povrchová úprava bude v antikorozi grafitové černi, popř. v transparentní matné antikorozi povrchové úpravě.
5. Otevřené lasy a praskliny budou injektovány dle povahy poškození prostředky na bázi organokřemičitanů, minerální bázi nebo nízkoviskózních epoxydových pryskyřic. V případě potřeby bude injektáž podpořena vloženými armaturami z nerezové oceli (nerez, měď, kulatý profil, nízká roztlačnost).
6. Plastické retuše a doplňky na sochách budou zajišťovacího charakteru, bude rehabilitován typ užitého tvarosloví autora. Plastické retuše a doplňky profilací architektury budou provedeny tak, aby uchovaly jasnost a čistotu základního architektonického řádu, linií a profilací. Plastické retuše a doplňky budou prováděny materiály na minerální bázi vyznačující se stabilitou, nízkým obsahem solí a nižší tvrdostí než originální kamenný materiál. Vlastnosti materiálu budou dále upravovány železitými pigmenty stálými v alkalickém prostředí (probarvení ve hmotě). Spárovací směs bude zhotovena jako vápenná s maximální příměsí bílého cementu do 5% celkového obsahu.
7. Sclující barevné retuše budou provedeny výhradně jako lokální v místech ostrých kontrastů světlých a tmavých ploch (zčernalé depozity) v minimálním rozsahu tak, aby došlo ke scelení a snížení ostrého kontrastu světlých a tmavých ploch. Lokální plastické doplňky a tmely budou barevně přizpůsobeny barvě kamenného originálu ve svém nejbližším okolí a do této barevnosti zapojeny. Lokální barevné retuše budou aplikovány výhradně v partiích plastických doplňků s minimálním sclujícím přesahem do originálního materiálu.
8. Zahájení restaurátorských prací bude minimálně s týdenním předstihem oznámeno NPÚ, který bude zván rovněž na kontrolní dny svolávané v průběhu obnovy. Počáteční kontrolní den bude proveden po realizovaných zkouškách čištění.
9. Jedno pare závěrečné restaurátorské zprávy (tištěná verze, elektronická verze na CD nebo DVD) bude předáno NPÚ k archivaci nejpozději třicet dní od ukončení restaurátorských prací. Součástí závěrečné restaurátorské zprávy bude i podrobná grafická dokumentace stavu originálu (zákres a rozdělení mladších a starších restaurátorských doplňků, lokalizování nadměrných prasklin a mechanických poškození, zákres povrchové korozní ztráty originální hmoty, kamenických doplňků, povrchových úprav a krust). Přiložená

fotodokumentace bude zhotovena na fotografický papír, jednotlivé fotografie budou o rozměrech alespoň 10 x 15 cm.

Odůvodnění odborné organizace:

Mariánský sloup představuje z památkového hlediska významný doklad umělecké a uměleckořemeslné práce prohlášené za kulturní památku; proto je při její obnově nutné postupovat dle platné legislativy. Dnešní neuspokojivý stav díla (kulturní památky) je nutno považovat za výsledek negativních vlivů okolního prostředí a dlouhodobé absence odborného konzervačního zásahu. Národní památkový ústav, ú. o. p. v Josefově po posouzení prací uvedených v předložené žádosti dospěl k závěru, že jsou v souladu se zájmy státní památkové péče a že po jejich provedení budou zachovány dotčené kulturně historické hodnoty.

Podmínka v bodě č. 1 Závěrečného konstatování je stanovena z nutnosti provedení odborných restaurátorských prací za užití takových materiálů, které mají pozitivní vliv na kamenný materiál, dobře odolávají povětrnostním a teplotním výkyvům, stejně jako slunečnímu záření a splňují technologické podmínky kladené státní památkovou péčí. Využití průmyslově vyráběných čistících past není zcela vhodné z důvodu chemických vlastností těchto čistících materiálů, které pracují na bázi leptání kamenného materiálu. Pasty tak sice dosahují výborných čistících vlastností, zároveň však dochází k úbytku originální hmoty a tvarosloví kamenného materiálu. Provedení vzorků a zkoušek čištění je nutné z hlediska nalezení optimálního řešení pro uchování uměleckořemeslných a historických kvalit restaurované kulturní památky do budoucna. Kombinace několika druhů čištění je požadována z důvodu nalezení ideálního způsobu těchto prací, které budou šetrné ke kulturní památce a zároveň ji v dostatečné míře zbaví nežádoucích nepropustných filmů a krust.

Provedení odsolení v případě masivních známek zasolení kamenného materiálu je nutné z hlediska životnosti daného materiálu. Při vlhkostním zatížení vnějších kamenných prvků dochází ke vzniku a tvorbě solných výkvětů. Vznik těchto výkvětů závisí na použitém podkladu a spojovacím prostředku, na vlastnostech kamene (tj. na jeho chemickém složení a pórovitosti) a na míře znečištění životního prostředí a z toho vyplývající kyselosti dešťů. S vlhkostí se proto do kamenných prvků dostávají z podloží a podkladu sírany, chloridy nebo dusičnany, které navíc způsobují další zavlhčení kamene (mají schopnost vázat vodu, jsou silně hygroskopické). Tyto soli způsobují rozrušování kamene při jejich hydratačních a krystalizačních procesech. Při koncentraci solí v rozmezí 0 – 2, 5 mmol/kg pozorujeme pouze stopy solí, poškození materiálů lze prakticky vyloučit, v rozmezí 2, 5 – 8 mmol/kg hrozí malé zatížení, při nepříznivých okolnostech však již může docházet k poškození materiálů, při koncentraci solí 8 – 25 mmol/kg může docházet ke zvyšování zavlhčení materiálů a krácení jejich životností, míra solí v rozmezí 25 – 80 mmol/kg znamená vysoké zatížení a značné omezení životnosti materiálů, nad 80 mmol/kg nastává extrémní zatížení a životnost materiálů je zde omezena na minimální dobu (*M. Dzierzon, J. Zull: Altbauten zerstörungssarm untersuchen – Bauaufnahme, Holzuntersuchung, Mauerfeuchtigkeit, Köln 1990*).

Požadované výsledky míry zasolení jsou požadovány dle platné normy ČSN P 730610-2000, popř. dle rakouské normy Önorm B 3355 – 1. Hydrofobizační vrstva vytváří na povrchu a těsně pod ní hydrofobní vrstvu, touto vrstvou projde vlhkost, nikoliv však hydroskopické soli. Ty se pak zastavují na hydrofobní vrstvě, kterou postupně zaplňují a nahromaděné soli způsobí v krátkodobém horizontu oddělení svrchní vrstvy kamenného materiálu, čímž dochází k zániku cenného originálu, což je zcela nežádoucí.

Odstranění korozních produktů bez využití tryskání je požadováno z důvodu vysokého rizika poškození kovářských prací při užití této metody. Tryskáním s příslušným velice pevným abrazivem dochází k úbytku nejen korozních produktů, ale také zdravého materiálu. V případě kovářských jemných detailů může dojít ke kompletnímu zániku. Navržené postupy v podmínce jsou běžně užívanými postupy v případě obecných dekorativních kovů, kde hrozí

zvýšené riziko nežádoucího úbytku originální hmoty. Při dodržení technologických postupů a kvalitních materiálů je ruční metoda antikoročního ošetření šetrnější ke kulturní památce. Obnovení či doplnění atributů tradičním kovářským způsobem navrátí památce jeden z charakteristických rysů, který byl v případě tohoto typu zpodobnění typický. Navrácení atributů zvýrazní prezentační i umělecké a uměleckořemeslné kvality kulturní památky.

Odstranění nevhodných tmelů, doplňků, kramlí a spojin je nutné k zamezení koroze kamenného materiálu. Nevhodně zvolený tmel, doplněk či ocelový prvek při své postupné degradaci poškozuje a znehodnocuje kulturní památku. Dochází jednak k rozdílným barevným strukturám na originálu a doplnku, nevhodně zvolené složení starých doplňků může působit úbytek originální hmoty při postupné degradaci a zároveň do těchto doplňků může migrovat větší množství hydroskopických solí, které poté přecházejí do originálu, který značně poškozuje. Případné nahrazení zkorodovaného materiálu je nutné k zastavení procesu vypraskávání kamenného materiálu v okolí železných materiálů, který jednak kulturní památku narušuje, jednak tím hrozí nenávratné poškození hmotné podstaty kulturní památky. Nahrazení ručním kovářským materiálem je vyžadován z důvodu celkového uměleckořemeslného zpracování díla a požadavku na uchování tradičních postupů a technologií, kterými bylo dílo vytvořeno. Podstatnou roli zaujímá estetický účín, který si vyžaduje výhradně tradiční materiály, technologie a postupy, na základě kterých se nové doplňky vhodně a nenásilně zapojí do díla jako celku.

Podmínka v bodě č. 5 Závěrečného konstatování je stanovena z nutnosti provedení odborných restaurátorských prací za užití takových materiálů, které mají pozitivní vliv na kamenný materiál, dobře odolávají povětrnostním a teplotním výkyvům, stejně jako slunečnímu záření a splňují technologické podmínky kladené státní památkovou péčí.

Zachování a respektování originálního plastického tvarosloví je požadováno z nutnosti zachování autenticity díla, jeho uměleckořemeslných a historických hodnot, stejně jako originálního projevu autora. Provedení plastického doplnění v minerálních materiálech za výše uvedených podmínek je vyžadováno z důvodu nalezení ideálního materiálového složení, které nebude negativně narušovat kulturní památku a prodlouží její životnost. Vápenocementové malty jsou ideální kombinací dlouhotrvajících vlastností jak pro spáru, tak i pro okolní kámen. Mírné množství cementu sehrává pozitivní roli při správném tuhnutí a tvrdnutí vápenné malty, kdy přispívá k lepší hydrataci směsi a umožňuje její kvalitnější karbonataci v průběhu tzv. zrání malty. V případě překročení doporučeného množství cementu ve vápenné nastavované maltě však dochází k obratu a cement zde slouží jako prvek přispívající k urychlení degradace omítek, především v podmínkách, kdy jsou tyto vystaveny zvýšené vlhkosti.

Požadavek scelujících barevných retuší v lokální míře je vyžadován z důvodu uchování maximálního množství originálního materiálu včetně jeho barevného dochování. Je zcela zásadní respektovat autentické plochy a lokální barevné retuše přizpůsobit dochovanému stavu a barevně retušovat pouze nové doplňky. Jakákoli vrstva nanášená na originální hmotu, byť v omezené míře, uzavírá svrchní paropropustnou vrstvu, potlačuje dochovanou barevnost a patinu stárí a vytváří nežádoucí optický efekt. Zároveň dochází ke změně barevnosti originálního materiálu. Požadavkem státní památkové péče je uchování uměleckořemeslných hodnot a autenticity materiálu v jeho dochovaném stádiu životnosti. Barevné retuše se vždy musí přizpůsobit dochovanému originálu, nelze akceptovat postupy, kdy slouží barevné retuše k usnadnění restaurátorských postupů na úkor kvality prací a podmínce na uchování co nejvyššího množství autentického materiálu. Odborný dohled a vykonávaný dozor má oporu v zákoně č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči, zejména v § 29 a 32, kde je stanoven odborný dohled odborné organizace státní památkové péče a vykonávaný dozor orgánu státní památkové péče. Zároveň plyne z povahy věci, že případné dílčí usměrnění – upřesnění, může být uplatněno pouze v přítomnosti dotčených stran. Kontrolní dny a konzultace lze považovat

za jeden ze základních mechanismů účinného dohledu všech složek státní památkové péče ve smyslu platné legislativy.

Požadavek na odevzdání závěrečné restaurátorské zprávy odborné organizaci státní památkové péče má oporu v §14 odst. 9 výše uvedeného zákona a vychází z ust. §10 odst. 3 písm. c) Vyhlášky č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči. Dokumentační povinnost rovněž plyne ze zákona o státní památkové péči č. 20/1987 Sb., zejména z § 10 Vyhlášky 66/1988 Sb., žádoucí je zcela průkazná dokumentace, kupříkladu dle Metodického listu NPÚ – *Struktura a náležitosti restaurátorských zpráv* č. 4/2006. Restaurátorská zpráva je totiž svou povahou historickým pramenem k památce (dílu) před restaurátorským zákrokem a sumarizuje provedené práce včetně záznamu použitých technologií.

Upozornění:

- **Upozorňujeme, že dle ust. § 14, odst. 8 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění, může veškeré restaurátorské práce a restaurátorský průzkum provádět výhradně fyzická osoba s příslušným povolením Ministerstva kultury, tedy pro restaurování nepolychromovaných (polychromovaných) sochařských uměleckých děl z kamene (sochařská výzdoba), popř. pro restaurování nepolychromovaných (polychromovaných) nefigurálních uměleckořemeslných děl z kamene (architektura sloupu, balustráda).**

Památkový dohled zabezpečuje dle ust. § 32 odst. 2 písmeno g) památkového zákona Národní památkový ústav, ú.o.p. v Josefově. Dozor vykonává dle ust. § 29 odst. 2 písmeno g) památkového zákona Městský úřad v Rychnově nad Kněžnou.

Městský úřad Rychnov nad Kněžnou, odbor ŠKMT, jako příslušný orgán státní památkové péče, zahájil správní řízení dne 7.5. 2015 v souladu s ust. § 44 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, což bylo účastníku oznámeno přípisem č.j. OŠKMT-13505/15-2478/2015/Cho ze dne 13.5. 2015.

Účastníku řízení byla dána možnost ve smyslu § 36 odst. 3 správního řádu seznámení se s podklady pro rozhodnutí a bylo mu umožněno vyjádřit se k podkladům pro rozhodnutí a uplatnit své připomínky a náměty ve lhůtě do 3.6. 2015. Dle § 38 odst.1 téhož zákona mu bylo umožněno nahlížet do spisu. Účastník řízení této možnosti využil a dne 29.5. 2015 zaslal e-mailem souhlas s podklady se souhlasným stanoviskem a dne 1.6. 2015 tuto písemnost prostřednictvím datové schránky s el. podpisem.

- Správní orgán provedl šetření na místě s obhlídkou kamenného sloupu a balustrády dne 18.5. 2015 a pořídil fotodokumentaci. Dle výpisu z monumnetu NPÚ je zapsán Mariánský sloup, ale pozemek č. 952/6 není s památkovou ochranou. Dochovaný stav památky lze označit za vážný až havarijní. Správní orgán s restaurátorem zkonzultoval restaurátorský záměr a shledal, že restaurátor před zpracováním provedl obhlídku z plošiny. Ke zpracování záměru nebyl k dispozici výsledek restaurátorského rozšířeného průzkumu. Ten je nutné pro restaurování zpracovat. Při prvním vstupním kontrolním dnu bude výsledek průzkumu projednán se zástupcem odborné organizace a se správním orgánem státní památkové péče. Na základě toho restaurátor zpracuje návrh a rozsah doplnění restaurátorských prací se specifikací navrhovaných materiálů. K tomuto vlastník požádá o závazné stanovisko pro vlastní provedení restaurátorských prací. Obnova Mariánského sloupu bude připravena tak, aby byla v souladu se zájmy státní památkové péče a s ochranou kulturní památky.

- Správní orgán stanovil podmínky pro provedení rozšířeného restaurátorského průzkumu a postup v dalším stupni přípravy obnovy a vlastní restaurátorské práce. Po konzultaci se zpracovatelem odborné organizace ani doporučení odborné organizace nezahrnuje kompletně

restaurování. Zcela jednoznačně chybí průzkum, který může přinést další zjištění vzhledem k poškození díla. Restaurátor by měl pečlivě zpracovat návrh prací, aby byl jasný postup a rozsah prací.

- Kamenosochařské a uměleckořemeslné dílo je ve špatném stavu, proto je třeba věnovat přípravě restaurování značnou pozornost. Bylo shledáno správním orgánem, že předložený záměr je nedostatečný, hlavně ohledně užitých materiálů a technologií. Sice se restaurátor zmiňuje o špatných základech, ale opravu či nové základy nijak neřešil. Vzhledem k rozsahu prací, kdy jsou navrhovány chybějící části vysekáním z kamene nebo výdusky, je třeba chybějící části zdokumentovat či doložit staršími fotografiemi, určit počet kusů a množství chybějící hmoty a rozhodnout jakým způsobem chybějící části budou nahrazeny.

Správní orgán památkové péče orgán v průběhu správního řízení posuzoval žádost vlastníka sloupu a pozemku Města Rokytnice v Orlických horách, náměstí Jindřicha Šimka č.p. 3, 517 61 Rokytnice v Orlických horách z hlediska jejího souladu s platnými právními předpisy a po posouzení všech podkladů a zjištění ve výše uvedené věci došel k závěru, který je obsažen ve výroku tohoto rozhodnutí. Při vyhotovení závazného stanoviska vycházel z písemného vyjádření Národního památkového ústavu ú.o.p. v Josefově, z předložené žádosti Města Rokytnice v Orlických horách, z restaurátorského záměru, vypracovaném restaurátorem BcA. Jaroslavem Vrbatou, Generála Svobody č.p. 622, 533 51 Pardubice 05/2015, z ohledání místa ze dne 18.5. 2015, konzultace s restaurátorem ze dne 3.6. 2015 a došel k závěru, že požadované práce **jsou přípustné za předpokladu, že budou plně respektovány všechny podmínky tohoto rozhodnutí.**

P o u č e n í o o d v o l á n í

Proti tomuto rozhodnutí může účastník řízení podat odvolání do 15 dnů ode dne oznámení ke Krajskému úřadu Královéhradeckého kraje, odboru regionálního rozvoje, grantů a dotací, oddělení kultury a památkové péče v Hradci Králové prostřednictvím odboru školství, kultury, mládeže a tělovýchovy Městského úřadu v Rychnově nad Kněžnou podle ustanovení § 81 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. Odvolání má odkladný účinek.

Podle § 82 odst. 1 správního řádu se lze odvolat proti výrokové části rozhodnutí či jednotlivým výrokům. Odvolání proti odůvodnění je nepřípustné.

Podle § 82 odst. 2 správního řádu musí z odvolání být patrné, kdo je činí a které věci se týká. Odvolání se podává s potřebným počtem stejnopisů tak, aby jeden stejnopis zůstal správnímu orgánu a aby každý účastník řízení dostal jeden stejnopis.

Jiřina Chovančíková
referent památkové péče
odboru ŠKMT

Na vědomí dále obdrží:

NPÚ v Josefově, územní odborné pracoviště, Okružní 418, 551 02 Jaroměř - Josefov